

Vlaanderen
verbeelding werkt

Jeugdonderzoeksplatform

Facts & Figures: de culturele vrijetijdsbesteding van jongeren

De kindertijd wordt vandaag gezien als een periode waarin jongeren zo goed mogelijk voorbereid dienen te worden op hun latere volwassen leven (Van Ewijk, 1994). Jongeren worden verondersteld zoveel mogelijk cultureel en sociaal kapitaal te verwerven met het oog op een sterke toekomstige positie op de arbeidsmarkt en in de samenleving (Van Ewijk, 1994; Zinnecker, 1995), dit onder andere door deelname aan culturele vrijetijdsactiviteiten (zoals naar een toneel, theater, museum gaan,...). Deelname aan vrijetijdsactiviteiten wordt in onze samenleving met andere woorden alsmat sterker gestuurd door een instrumentele doelstelling. Beleidsmakers en praktijkwerkers zijn overtuigd van de kracht van culturele vrijetijdsdeelname. Onderzoek wijst echter uit dat de deelname aan culturele vrijetijdsactiviteiten ongelijk verdeeld is (Roggemans, Smits, Spruyt & Van Droogenbroeck, 2013), waarbij met name jongeren in precaire situaties ondervertegenwoordigd zijn.

Gegeven deze vaststellingen, gaan we in deze Facts & Figures wat dieper in op de deelname aan culturele activiteiten in Vlaanderen: hoeveel jongeren doen precies aan culturele activiteiten in Vlaanderen? We gaan vervolgens ook wat dieper in op welke jongeren al dan niet deelnemen aan culturele activiteiten. Tot slot bekijken we of er een evolutie is in deelname aan culturele activiteiten doorheen de tijd. Voor de eerste twee vragen maken we gebruik van de JOP-monitor 4 (2018), waarin aan jongeren en jongvolwassenen van 14 tot 25 jaar gevraagd werd hoe vaak ze deelnemen aan culturele uitstappen of cultuurbezoek. Om te bekijken of zich een evolutie doorheen de tijd voordoet gebruiken we eveneens de JOP-monitor 1 (2005-2006), de JOP-monitor 2 (2008) en de JOP-monitor 3 (2013).

1. Hoe veel jongeren nemen deel aan culturele activiteiten?

We zien dat 12,4 % van de jongeren regelmatig (= minimaal één of meermaals per maand) deelneemt aan een culturele activiteiten. Bijna de helft van jongeren (46,5 %) neemt echter nooit deel aan culturele uitstappen en slechts 2,0 % van de jongeren neemt wekelijks (of meer) deel aan culturele activiteiten.

Tabel 1. Frequentieverdeling van het aantal 14- tot 25-jarigen dat participeert aan culturele activiteiten in Vlaanderen (JOP-monitor 4, 2018)

Hoe vaak neem je deel aan culturele uitstappen, cultuurbezoek (vb. naar toneel, theater, museum, boekvoordracht,... gaan)? (N=1314)	
Nooit	46,5 %
Minder dan één keer per maand	41,1 %
Eén of meerdere keren per maand	10,4 %
Eén keer per week	1,1 %
Meerdere keren per week	0,7 %
Dagelijks	0,2 %

2. Welke jongeren nemen deel aan culturele activiteiten?

Bij deze tweede vraag gaan we na welke jongeren aan culturele activiteiten doen, en of er zich sociale verschillen voordoen in deelname aan deze activiteiten. In tabel 2 bekijken we de verschillen wat betreft regelmatige deelname, waarbij regelmatig verwijst naar minimaal één of meermaals per maand. Voor de socio- demografische achtergrond van jongeren, maken we een onderscheid naar geslacht, opleiding van de jongeren, eventuele migratieachtergrond van de jongeren, het opleidingsniveau van de ouders van de jongeren en de financiële situatie van het gezin van de jongere. Wat betreft de variabele 'migratieachtergrond' werd aan de jongeren gevraagd in welk land hun vader en moeder geboren zijn. Er werd dan een onderscheid gemaakt tussen jongeren waarbij beide ouders een Belgische afkomst hebben en jongeren waarbij tenminste één van de ouders een niet-Belgische afkomst heeft. Met betrekking tot de variabele 'opleidingsniveau van de ouders' werd aan de jongere gevraagd

wat het hoogst behaalde diploma van hun vader en moeder is. We maken daarbij onderscheid tussen de categorieën ‘ouders laaggeschoold’, ‘ouders midden geschoold’ en ‘ouders hooggeschoold’. Voor de variabele ‘financiële situatie’ werd aan de jongeren gevraagd of hun gezin maandelijks makkelijk of moeilijk kan rondkomen.

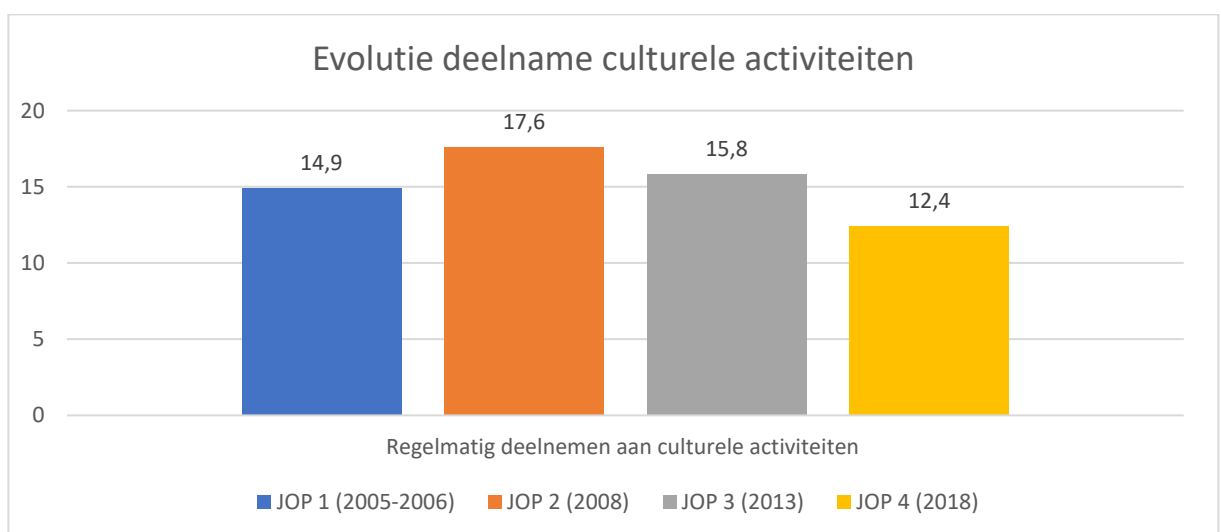
Tabel 2. Percentage van 14- tot 25-jarigen dat regelmatig deelneemt aan culturele activiteiten in Vlaanderen naar sociale achtergrondkenmerken (JOP-monitor 4, 2018).

Hoe vaak neem je deel aan culturele uitstappen, cultuurbezoek (vb. naar toneel, theater, museum, boekvoordracht,... gaan) ?	
GENDER	
Jongens	12,2 %
Meisjes	12,5 %
OPLEIDING	
ASO/KSO	16,0 %
TSO	9,6 %
BSO-DBSO-BUSO	8,9 %
MIGRATIEACHTERGROND	
Beide ouders hebben Belgische afkomst	15,3 %
Minstens één ouder heeft een niet Belgische afkomst	11,7 %
OPLEIDINGSNIVEAU OUDERS	
Ouders laaggeschoold	10,8 %
Ouders midden geschoold	8,2 %
Ouders hooggeschoold	16,8 %
FINANCIELE SITUATIE	
Komen moeilijk toe met gezinsinkomen	8,0 %
Komen makkelijk toe met gezinsinkomen	12,8 %

Er zijn geen belangrijke verschillen waar te nemen tussen de deelname van jongens en meisjes. De deelname aan culturele uitstappen verschilt wel naargelang het onderwijsniveau van jongeren. Jongeren uit het ASO/KSO nemen vaker regelmatig deel aan culturele uitstappen dan jongeren uit het TSO en BSO. Belangrijke verschillen zijn ook waar te nemen als we kijken naar de indicatoren voor sociale achtergrond. Jongeren zonder migratieachtergrond, jongeren met hooggeschoolde ouders (een diploma hoger onderwijs) en jongeren die makkelijker rondkomen met het gezinsinkomen, nemen vaker regelmatig deel aan culturele uitstappen. Jongeren in een meer kwetsbare situatie nemen bijgevolg minder vaak deel aan culturele activiteiten.

3. Zijn er overheen de tijd evoluties waar te nemen?

Tenslotte bekijken we of er wat betreft de deelname aan culturele activiteiten evoluties waar te nemen zijn overheen de verschillende JOP-monitors. Doorheen de verschillende JOP-monitors is de formulering van de vragen echter niet steeds gelijk, wat een invloed kan hebben op de resultaten. In de JOP-monitor 3 en de JOP-monitor 4 werd de formulering van de vraag lichtjes gewijzigd, hetgeen de resultaten kan beïnvloeden. Waar het in de JOP-monitor 1 en de JOP-monitor 2 gaat om de vraag 'hoe vaak neem je deel aan culturele activiteiten (naar theater gaan, een museum bezoeken,...)', gaat het in de JOP-monitor 3 en JOP-monitor 4 om de vraag 'hoe vaak neem je deel aan culturele uitstappen, cultuurbezoek (vb. naar toneel, theater, museum, boekvoordracht,... gaan)?' Onderstaande resultaten dienen dus met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden.

Figuur 1. Frequentieverdeling van het aantal jongeren van 14 tot 25 jaar dat regelmatig aan culturele activiteiten deelneemt in Vlaanderen (JOP-monitor 1, JOP-monitor 2, JOP-monitor 3, JOP-monitor 4).

We zien in figuur 1 dat in de eerste JOP-monitor 14,9 % van de jongeren tussen 14 en 25 jaar een regelmatige deelnemer is aan een culturele activiteit, in de JOP-monitor 2 is dit 17,6 % en in de JOP-monitor 3 is dit 15,8 %. De deelname aan culturele activiteiten bleef in het verleden dus vrij constant doorheen de tijd, met een kleine toename in 2008. In de JOP-monitor 4 zien we echter een opvallende daling in het aantal jongeren dat regelmatig deelneemt aan culturele activiteiten. Het is belangrijk dit de komende jaren te blijven monitoren om te bekijken of deze trend zich voortzet.

Referenties

Roggemans, L., Smits, W., Spruyt, B. & Van Droogenbroeck, F. (2013). *Sociaal bekabeld of in vrije val: sociale participatie door kansengroepen in Vlaanderen*. (Ad hoc onderzoeksnota januari 2013). Brussel: Vrije Universiteit Brussel, Vakgroep Sociologie, Onderzoeksgroep TOR. Te downloaden via

http://www.jeugdonderzoeksplatform.be/publicaties/Ad_hoc_opdracht_%20participatie.pdf

Simpkins, S. D., Vest, A. E. & Price C. D. (2011). Intergenerational continuity and discontinuity in Mexican-origin youths' participation in organized activities: insights from mixed-methods. *Journal of Family Psychology*, 25(6), 814-824.

Van Ewijk, H. (1994). *De verschuiving. De veranderde status van jongeren in de jaren tachtig*. Utrecht: De Tijdstroom.

Zinnecker, J. (1995) The cultural modernisation of childhood. In: L. Chisholm, P. Büchner, H.-H. Krüger, M. Du Bois-Reymond (Eds.) (1995). *Growing up in Europe. Contemporary horizons in childhood and youth studies* (pp. 85-94). Berlin: Walter de Gruyter.